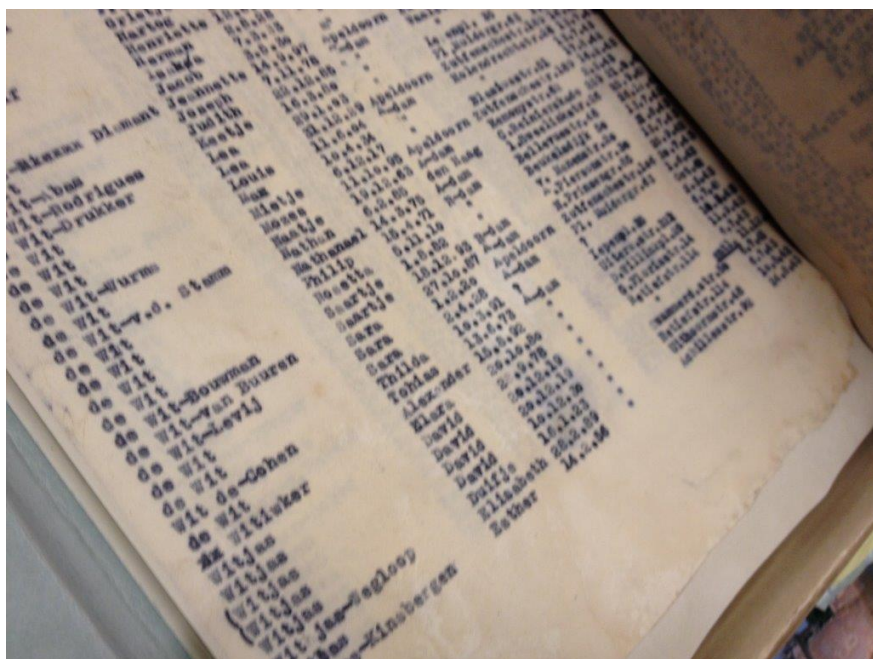

JOM HA SJOA

gedachtenisdienst

zondag 11 april 2021, 19.00 uur
Laurenskerk Rotterdam / OPEN Rotterdam

Gedenkdienst onder verantwoordelijkheid van kerken in Rotterdam
m.m.v. afgevaardigden van de Joodse Gemeenschap in Rotterdam
tezamen in het Jom ha Sjoaberaad te Rotterdam.

ouderling	Joost Heere
liturg	Ilse Hogeweg, predikant
lector	Marieke Groeneweg
overweging	Harold Schorren, predikant
gedachtenis	Albert Ringer, rabbijn
chazzanit	Hannah Verhulst
kaddisj	Hannah Verhulst en Albert Ringer
organist	Hayo Boerema
zang	Gijsbert Westland
kaarsen	Sterre van Heemst en Dideri Mattijsen
koster	Frans van Engelenburg

Gedenken om te leven, een verantwoording

Op 12 april 1951 besloot het Israëliësch parlement, de Knesset, om jaarlijks op 27 Nissan de zes miljoen slachtoffers te gedenken, die het Naziregime onder de Joden had gemaakt.

27 Nissan is in de joodse jaartelling de datum waarop in 1943 het getto van Warschau werd uitgeroeid.

De gedenkdag kreeg de naam 'Jom ha Sjoa', 'dag van de vernietiging'.

Het gedenken van de Sjoa door Christenen heeft een kortere geschiedenis. In Nederland was het Rabbijn Awraham Soetendorp die in 1983 een voor Christenen overtuigend motief aanreikte:

'Niet het gevoel van schuld moet versterkt worden, maar het bewustzijn van verantwoordelijkheid'.

Vanavond staat onze herdenkingsdienst in het teken van een confrontatie met deze werkelijkheid. Wij delen samen het verdriet om de dood van zoveel onschuldige joodse medeburgers van toen en nu. Tegelijkertijd zoeken wij als internationale gemeenschap verbondenheid met democratische principes. En wij gedenken de slachtoffers van conflicten die nu op vele plaatsen in de wereld gaande zijn.

Op deze wijze moet ons gedenken een positief doel hebben: de toekomst bewaren voor het onheil, dat behalve Joden ook anderen kan treffen als wij uit zelfbehoud nalaten alle vorm van discriminerend gedrag te bestrijden.

Onder verantwoordelijkheid van een aantal Rotterdamse kerken gedenken wij dit jaar voor de 36e maal de 'Dag der vernietiging'. Evenals in vorige jaren hebben leden van de Joodse gemeenschap in Rotterdam intensief meegewerkt aan de voorbereiding van deze dienst. Zij zijn onze gasten naar wie wij, Christenen, willen luisteren. De opbouw van de dienst brengt dat duidelijk naar voren.

Orde van dienst

interview

Ds. Ilse Hogeweg interviewt rabbijn Albert Ringer over het waarom van de Sjoa-dienst in Rotterdam

orgel

groet

koor

– en vele duizenden, ontheemd, gevlucht

Lied 997, t. Ite Wierenga, m. Perry Nelson

– en vele duizenden, ontheemd,
gevlucht uit eigen land,
beducht voor tirannie, geweld,
voor dood, voor moord en brand;
genade Heer, hoor ons gebed,
zie deze wereld aan!

Ons mensenhart vol wrevel, drift;
de harde hand die slaat,
een straat in redeloze strijd,
de macht lijkt aan het kwaad;
genade Heer, hoor ons gebed,
zie deze wereld aan!

En binnen heerst de bitt're twist,
het woord wordt tot verwijt,
dit huis bood eens geborgenheid,
verhult nu schaamt' en nijd;
genade Heer, hoor ons gebed,
zie deze wereld aan!

O God, uw groot begrijpend hart
kent onze angst en pijn;
genees de zieke wereld weer,
zodat zij goed zal zijn.
genade Heer, hoor ons gebed,
zie deze wereld aan!

⁸Er kwam in Egypte een nieuwe koning aan de macht, die Jozef niet gekend had. ⁹Hij zei tegen zijn volk: 'De Israëlieten zijn te sterk voor ons en te talrijk. ¹⁰Laten we verstandig handelen en voorkomen dat dit volk nog groter wordt. Want stel dat er oorlog uitbreekt en zij zich aansluiten bij onze vijanden, de strijd tegen ons aanbinden en uit het land wegtrekken!' ¹¹Er werden slavendrijvers aangesteld die de Israëlieten tot zware arbeid dwongen. Ze moesten voor de farao de voorraadsteden Pitom en Raämses bouwen. ¹²Maar hoe meer de Israëlieten onderdrukt werden, des te talrijker werden ze. Ze breidden zich zo sterk uit dat de Egyptenaren een afkeer van hen kregen. ¹³⁻¹⁴Daarom beulden ze hen af en maakten ze hun het leven ondraaglijk met zwaar werk: ze moesten stenen maken van klei en op het land werken, en ze werden voortdurend mishandeld.

¹⁵Bovendien gelastte de koning de Hebreeuwse vroedvrouwen, Sifra en Pua geheten, het volgende: ¹⁶'Als u de Hebreeuwse vrouwen bij de bevalling helpt, let dan goed op het geslacht van het kind. Als het een jongen is, moet u hem doden; is het een meisje, dan mag ze blijven leven.' ¹⁷Maar de vroedvrouwen hadden ontzag voor God en deden niet wat de koning van Egypte hun had opgedragen: ze lieten de jongetjes in leven. ¹⁸Daarom ontbood de koning de vroedvrouwen. 'Wat heeft dit te betekenen?' vroeg hij hun. 'Waarom laat u de jongens in leven?' ¹⁹De vroedvrouwen antwoordden de farao: 'De Hebreeuwse vrouwen zijn anders dan de Egyptische: ze zijn zo sterk dat ze hun kind al gebaard hebben voordat de vroedvrouw er is.' ²⁰God zegende het werk van de vroedvrouwen, zodat het volk zich sterk

uitbreidde. ²¹En omdat de vroedvrouwen ontzag voor God hadden, schonk hij ook aan hen nakomelingen. ²²Toen gaf de farao aan heel zijn volk het bevel om alle Hebreeuwse jongens die geboren werden in de Nijl te gooien; de meisjes mochten in leven blijven.

2: ²³Jaren gingen voorbij, en de koning van Egypte stierf. Maar de Israëlieten gingen nog altijd onder dwangarbeid gebukt. Ze klaagden luid en hun hulpgeroep steeg op naar God. ²⁴God hoorde hun jammerkreten en dacht aan het verbond dat hij met Abraham, Isaak en Jakob had gesloten. ²⁵Hij zag hoe de Israëlieten leden en trok zich hun lot aan.

koor

Mijn ogen zijn gevestigd

Psalm 25a, t. Willem Barnard, m. Straatsburg/Genève

1. Mijn ogen zijn gevestigd
op God, of Hij mij redt.
Mijn hart, hoezeer onrustig,
heb ik op Hem gezet.
Kan ik de nacht verduren,
waarin Gij verre zijt?
Gij zult mijn voeten sturen
in 't duister van de tijd.
Woord van genade

2. Maar wees mij dan genadig
en richt mijn leven op,
dat ik opnieuw gestadig
kan gaan in 's levens loop.
Mijn hart, hoezeer onrustig,
heb ik op U gezet,
Mijn ogen zijn gevestigd
op U, tot Gij mij redt.

overweging

muziek

Prier pour piax

Francis Poulenc (1899 - 1963)

allen gaan staan

gedachtenis en aansteken kaarsen

gebed

El Malee Rachamim

תפילה לחללי השואה

אֵל מְלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים, הַמֵּצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה
תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה, בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וּטְהוּרִים כְּזוֹהַר
הַרְקִיעַ מְזֹהֲרִים, אֵל כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מְאוֹת רַבּוֹת
אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל, חֲלָלֵי הַשּׁוֹאָה, אַנְשִׁים וְנָשִׁים, יְלָדִים
וְיָלְדוֹת, כָּלֵם קְדוּשִׁים טְהוּרִים, בָּהֶם גְּאוּנִים וְצַדִּיקִים,
אֲרִזֵּי הַלְּבָנוֹן וְאֲדִירֵי הַתּוֹרָה, שְׁנֵהֲרֵגוּ וְשִׁנְשַׁחְטוּ,
וְשִׁנְשָׂרְפוּ וְשִׁנְטַבְּחוּ, וְשִׁנְחַנְקוּ חַיִּים וְשִׁנְסַפּוּ עַל קְדוּשַׁת
הַשֵּׁם, בְּיַדֵּי הַמְּרַצְחִים הַגֵּרְמָנִים וְעוֹזְרֵיהֶם מְשָׂאֵר
הָעַמִּים: בְּאוֹשׁוּיץ, בְּרֵגֶן-בֶּלְזֵן, דְּחָאוּ, מֵיידֵנְק,
מְאוֹת־הָאוּזֹן, סוֹפִיבוֹר, תְּרוֹזִינְשֵׁטט, בְּטֵרְבֵּלִינְקָה וּבְשָׂאֵר
מְחֻנוֹת הַשְּׂמֵד בְּגִלוֹת אֵירוֹפָּה: בְּעִבוֹר שְׁכָל הַקְּהָל
מִתְפַּלֵּל לְעֻלּוֹי נְשַׁמְתֶּם, לָכֵן בְּעַל הַרְחָמִים יִסְתִּירֶם
בְּסֹתֵר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים וְיִצְרוֹר בְּצִרוֹר הַחַיִּים אֶת
נְשַׁמְתֶּם. ה' הוּא נִחְלָתֶם, וְיִזְכֹּר לָנוּ עֲקֵדְתֶם, וְתַעֲמֹד לָנוּ
וּלְכָל יִשְׂרָאֵל זְכוֹתֶם. אֲרָץ אֵל תִּכְסִּי אֶת דָּמָם וְאֵל יְהִי
מְקוֹם לְזַעֲקֵתֶם. בְּזְכוֹתֶם נִדְּחֵי יִשְׂרָאֵל יִשׁוּבוּ לְאַחֻזְתֶּם,
וְהַקְּדוּשִׁים לְזִכְרוֹן תְּמִיד נֶגֶד עֵינֶיךָ תִּהְיֶה צְדָקְתֶם, וְיִנוּחוּ
בְּשָׁלוֹם עַל מְשֻׁכְבוֹתֶם וְיַעֲמְדוּ לְגוֹרְלָם לְקֶץ הַיָּמִין
וְנֹאמֵר: אָמֵן.

vertaling

God, Hoogverhevene, vol van liefde,
geef rust en harmonie
door Uw beschermende aanwezigheid
aan de zielen van allen
met wie wij verbonden waren,
de mannen, de vrouwen en de kinderen
die in tijden van oorlog werden gedood
in de vernietigingskampen
Auschwitz, Dachau, Sachsenhausen,
Theresienstad, Buchenwald, Bergen-Belsen,
Majdanek, Treblinka en elders,
te midden van de zielen
van de heiligen en zuiveren
die als lichten in de duisternis stralen.

Bron van liefde,
berg hen onder de beschutting van Uw vleugels.
Neem hun zielen op in de bundel
van het eeuwige leven,
mogen zij rust en harmonie vinden
in de tuin van Eden.

De Altijdaanwezige is hun erfdeel,
moge de herinnering aan hen
in onze harten gegrift blijven
van generatie op generatie.
Laten wij daarop zeggen:

AMEN.

gebed

Kaddisj

De inhoud van het Kaddisj-gebed is het belijden en onvoorwaardelijk aanvaarden van Gods wereldleiding, waaraan verbonden wordt een woord van troost met Messiaanse gedachte. Deze belijdenis wordt ook uitgesproken wanneer de vraag 'waarom' wordt gesteld bij het voorgoed heengaan van onze dierbaren.

Verheven en geheiligd worde Zijn grote Naam
in de wereld die Hij schiep naar Zijn wil.
Moge Hij zijn koninkrijk vestigen
in uw dagen en tijdens uw leven
en nog in deze generatie van Jisraël,
spoedig en in de nabije toekomst.
Zegt daarop : **AMEN**

Moge Zijn grote Naam
ten eeuwigen dage worden geprezen.
Geprezen, geloofd en verheerlijkt,
hoog verheven, geroemd, bezongen en aanbeden
zij de Naam van de Heilige.
Hij zij geprezen boven alle lofprijzingen,
liederen en gezangen,
en boven alle troost die in deze wereld
kan worden uitgesproken.
Zegt daarop: **AMEN.**

Moge er volledige vrede komen vanuit de hemel
en leven voor ons en voor heel Jisraël.
Zegt daarop: **AMEN.**

Hij die vrede maakt in Zijn sferen,
moge Hij vrede maken voor ons,
voor heel Jisraël en voor de hele mensheid.
Zegt daarop: **AMEN.**

zegen

orgel

Osee Sjalom

De collecte

www.stichtingtuschinskirotterdam

Help mee aan de realisatie!

Een gedenkteken aan het
gedachtengoed van Tuschinski in
de vorm van een podium
Tuschinski - Ode aan de Stad
In het park bij Little C Rotterdam

Stichting Tuschinski Rotterdam

NL16 SNSB 0907 4517 48

ANBI nummer RSIN 854793677

Wil je Rotterdamse verhalen volgen? Abonneer je (gratis) op ons kanaal!

Tip de redactie! Heb jij een Rotterdams verhaal dat verteld moet worden? Kom in contact met ons.

- Stuur een e-mail naar: redactie@openrotterdam.nl
- Stuur een WhatsApp naar onze redactietelefoon: 06 82 38 48 32
- Stuur ons een persoonlijk berichtje op onze sociale mediakanalen

Volg ons ook op onze andere kanalen:

Facebook - <http://goo.gl/627Hcl>

Instagram - <http://goo.gl/Rskp5P>

Twitter - <http://goo.gl/Uk4qEu>

Website - <https://goo.gl/3NHhjg>

OPEN Rotterdam, door en voor Rotterdammers!

Jom ha Sjoaberaad

Wilt u deelnemen en bijdragen aan de activiteiten van het Sjoaberaad? Zoek contact met ons via info@sjoaberaad.nl om over de mogelijkheden te spreken.

Meedenken en meedoen

Het Jom ha Sjoa Beraad bestaat uit leden van verschillende kerken en synagogen. Wij zijn dankbaar dat ons werk zo breed gedragen wordt. Ook u bent altijd welkom met ons mee te denken. Dat kan als actief lid in het Beraad. Maar we zijn blij met al uw suggesties en expertises.

Bijdragen

Het organiseren van de jaarlijkse herdenking, het ontwikkelen van bijvoorbeeld lespakketten en informatiemateriaal, en het onderhouden van een website kosten natuurlijk geld. Wilt u het werk van het Beraad te steunen? Het hoeft maar een klein jaarlijks bedrag te zijn. Samen zal het ons lukken.

U kunt uw bijdrage storten op

Iban-nummer	NL86 RABO 0373 7281 58
t.n.v.	CvK Hervormde Gemeente Rotterdam Centrum
o.v.v.	Jom ha Sjoa Beraad

Donateurs vermelden wij graag op onze website om aan te geven dat de herdenking van de Sjoa breed gedragen wordt.

